

Barnoota dubartii muslimaa
Jamaaal Muhammad ahmad
Sagantaan kun barnoota dubartii
muslimaa kan akkaa waayee
xahaaraa, dhiiga baatii fi
dayuumsaa, barnoota hijaabaa
(hagooggii) fi kkf uf kessaa qaba.

<https://islamhouse.com/879998>

- [Barnoota Dubartii Muslimaa.](#)
 - [Seensaa](#)
 - [Seenaa dubartoota bebbeekamoo.](#)
 - [Q-Seera Xahaaraa \(qulqullina\).](#)

- 9-Seera Uffataa (hijaabaa).
- ፩-Seera Bultii ijaaruu
(Haadha manaa) tahuu.
- ፪-Seera Gadda (Azaa
baachuu gufufaa).
- ፫ -Seera adda addaa.
- Haadha Muimintootaa
- Dhumarratti

Barnoota Dubartii Muslimaa.

Qophessaan

Shekh Jamaal Shekh Muhammad
(Abbaa Faaximah)

Seensaa

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

miidhamuu dhabutti. Rabbiin
araaramaa tola oolaa tahee jira"
suuraa ahzaab 8ᵀ.

Kanaaf anneen biraa waayee isaan
laalchisu keysatti barnoota gayaa
lafa kayee jira. kunoogaa kitaabni
keenya kun waayee kanaaf barnoota
guddaa qaba. muslimtoonni hundi
akka dubbiftanii, barattanii,
ittihojjattan kabajaan isin afeerra. -
yeroo hedduu obboleeytiiwwan
teenya kabajamtuu kan diin
barachuufii hojjachuuf ciminaan
sosso'an garra. Alhamdu lillaah kun
hedduu nugammachiise. Kanarraa
kaanee nutis waan tokko barnoota
isaan laalchisurra qopheesuu
yaanne. Akka karaa salphatti

hubataniif jennee afaan keenya
(**afaan oromoo**) tiin qopheysuu
filanne. yeroo, humnaafii, qabeenyas
gumaachinee, kunoo Rabbitti
gargaarsifannee qopheysine.

Obboleeytii teenya hundaa tan bartee
itti hojjetee irraa faaydoytu, Rabbi
haagodhu, Nus warra Rabbiin irraa
jaalate nu haa godhu.

Obboleessa keysan-

Shekh Jamaal shekh Muhammad
abbaa xaalib.

Shekhjemal@yahoo.com

ዐዐሎግግ ዳዐዳግሎግጽግዒ Riyadh sawdii
arabiyaa.

Seenaa dubartoota bebbeekamoo.

Egaa muslimtoota

Ummata dur keysattis yootahe
dubartoota seenaan diin isaan
haasawu hedduutu jiran. Akka
fakkiitti,

Q- haadha nabi muusaa tan muusaa
yeroo deyse adawwii ilmaan biyya
sanii fixxu jalaa baasuuf Rabbiin
sanduuqa kaayii bahratti darbi
jedheen, tole jetteeti darbite. Rabbiin
akkuma waadaa isii seenetti
ajjeechaa jalaa nagaya baasee booda
isiif deebise. Iلمي isii muusaan
ganda mootichaatti (fir'ownaatti)
qananiee akka guddatu godhe.
Boodas nabiyyi isa godhe. Rabbiin

zaalima (**fir'oowna**) san buqqaasee muusaa dhaalchise. Rabbiin waayee kanaa yogguu Qur'aantti dubbatu akkana jedhe.

چ ن ن ن ن ت ت ت ط ڈ ف ف ف ف ف
چ چ چ چ چ القصص: ۷

"Haadha muusaatti beysisa goone isa harma hoosisi yogguu isarratti sodaatte bahratti darbi hinsodaatin hinyaaddawin nuti isa gama kee deebisoodha, ergamtootarraa isa taasisoodhasi." Suuraa qasas aayaa ۹.

۹-Aasiya jaartii firoownaa, ta towhidarratti lubbuu isii wareegama kafalte. kan mootichi zaalimtichi

fir'owna qaama qullaa shikaalaan
harkaa miila lafatti dhawee gocha
suukanneessa irratti raawwatee
ajjeese, quraana suuraa tahriim
aayata፪tti seenaan isii ibsee jira.

چھ ہے ہے لک لک و و و و و و
و و و و و ی ی ی ی ی ی . ۱۱

Rabbiin warra amananiif jaartii
fir'oownaati fakkii godhe, yogguu
isiin jette –yaa Rabbi kiyya sibiratti
jannata keessatti mana naaf ijaari.
Fir'oownaafii hojii isaa jalaa nagaya
na baasi, orma roorriftootarraa
nagaya nabaasi." Suuraa tahriim ፪፪.

፪-Maashixaa joollee firoowna
guddistu, tan hadiisa kessati dhufte.

Isiin tan osoo isii dubraa kana dhiirti
isii hin qunnamin rabbiin dandeettii
isaatiin nabi iisaa akka deessu
ajajee, deesse. Kanas qur'aanni
suuraa tahriim aayata ٩٩ tti dubbate.

Egaa jarreen kun warreen diin
keessatti sadarkaa guddoo
qabaachuudhaan qur'aanni seenaa
isaanii faaruun dubbatu kessaayi.
Akka ummata keenyaattis yoo tahe.

.a. Haadha ﷺ - Aayyoo khadiija
muimintootaa (**warra nabii kenyaa**).
hangaftittii tan lubbuu isiitiifii
qabeenya isiitis nabiif gumachitee
diin kana wajji gad dhaabde.

.a. warra nabii ﷺ - Aayyoo Aaishaa
tan hadiisoowwan kumoota hedduu
ummata barsiisuun beekamtu.

.a. Intala Nabii ﷺ - Faaximah
keenyyaa s.a.w. haadha hasaniifii
huseen.

warra sadarkaa guddoo qaburraayi.
Yaa dubartoota muslimaa! isinis
warra seenaa diin galmeysisisu
Rabbi isinhaagodhu.

Eegaa.

Akkuma uumaan namaa dhiiraafii
dubartii waldhabdutti, amantiin
teenya waan isaan laalchisu hundaa
keysatti dubartootaafis seera gayaa
keeysee jirti. Tanaaf mata-duree

shanan asiigadii kana filannee
barnoota isaa bal'inaan isinii
dhiheysina.

፩-Seera Xahaaraa (qulqullina).

waayee dhiigaa. Dhiigni dubartitti
dhufu sadihitti qoodama, sunis. ፪-
Heydii (daraaraa baatii),

፫-Istihaadah (dhiiga dhukkubaa) fii.

፬- Nifaas (dhiiga dayuumsaa,
ulmaa) ti. isaan sadeenuu seera
mataa isaanii dandaye qaban. Heydii

፭-irra jarjaraan isaa----umrii waggaa
፮tti eegala .

9-Irra hedduu-umriiwaggaa ୧୪-
୧୫jalqaba.

୩-Yeroon dhaabbatiinsa (citiinsa)
umrii waggaa ୪୫-୬୦ tti taha.

୪-Yeroon inni (heydiin) isirra turu.

-gadi aanaan-----saa'aa ୨୪.

-jiddu galeessi-----guyyaa ୨-୭.

-irra dheeraan-----guyyaa ୧୫.

୫-yeroon qulqullinaa heydii lameen
jidduu.

-gadi aanaan-----guyyaa ୧୫.

–jiddu galeeysi-----guyyaa ፬፻-
፬፻.

–irra dheeraan isaa-----guyyaa ፬፻.
፬-Dhiiyni guyyaa ፬፻ ol yoo ture
heydii osoo hitaane istihaadaa tti
laalama. ፬-Dhiiyni intala ulfaa
(garaa qabdu) itti dhufu gosti
hundinuu kandhukkubaati. ፮-Intalti
dhiiyni dhukkubaa itti jiru salaatuun
isirratti waajiba (dirqama). Garuu
tokko tokkoo salaataa irratti
wuduu’aa godhachuu isii
barbaachisa. ፯-dubartiin takka
hajjiifii umraa yookaan soomana
guuttachuuf qoricha yeroof heydii
irraa dhaabu fudhachuu nidandeessi.
yoo kan rakkoo fayyaa isitti hin

finne tahe. ፪፬-Intalti heydiin isirraa
dhaabbachuu jiini adiin itti
dhufuudhaan yookaan qaamni isii
goggoguun beeyti. ፪፭-dhiiyni
guyyaalee dur itti baramee dursee
takki booda aanee dhufuu waan
guyyaa ፪፮ san hin dabriiniin
heydiidhatti laalama. ፪፯- yeroo
heydiidha tiifii nifaasii wanni
dhowwame.

፪-salaata,

፮-soomana,

፯-xawaafa,

፳-qaraatii qur'anaa,

ፆ-kitaaba qur'aanaa tuquu,

ፎ-masgiida keysa taaúu,

ፎ-walqunnamtii saalaa godhuu,

ፎ-nikaaha hiikamuu dha.

yeroo istihaadaa garuu hin
dhoowwamu.

ፎ-Dubartiin takka yoo osoo aduun
hin seenin heydi fii nifaasirraa
qulqulloyte zuhriif asrii guyyaa sanii
salaatuu qabdi.

yoo osoo hin fajarin (hibari'in)
qulqulloyte maghriibaa fii ishaa'ii
halkan sanii salaatuu qabdi.

ጊ-Dubartiin yeroo heydii fii nifaasirraa qulqulloyte soomana malee salaata (Kan lakk ጊ ibsame malee) salaatoowwan hedduu kaan qadaa hin kafaltu.

ጊ-intalti takka yoo yeeroon salaataa isii qulqulluu itti geysee boodaan salaata jettee osoo teysuu heydiin yookaan nifaasiin itti dhufte salaata san qadaa hin kafaltu. ጊ-Dubartiin yeroo heydiifii nifaasirraa qulqullooytee dhiqattu rifeensa mataa isii hiikkachuu qabdi. dhiqannaa janaabdaatiif ammoo hin hiikkattu. ጊ-intalti istihaadaan itti jiru nisoomantisi nisalaattis garuu salaata hundaaf wuduu'a godhachuu

qabdi. Ƨ-intalti yoo ulfi guyyaa Ƨ duratti irraa bahe diigni sun dhiiga istihaadatti laalama.

Yoo guyyaa Ƨ booda tahe nifasii taha. Ƨ fii Ƨ jiddutti ammoo yoo wanni garaa bahe sun fakkii namaa qabatte dhiigni sun nifaasiiti laalama. yoo karoora namaa hin qabaatin istihaadaa itti murteyfama.

9-Seera Uffataa (hijaabaa).

Ƨ-hagooggii (hijaaba) uffachuun dirqama, hijaaba guutuu jeechuun jalaabiibaafii niqaaba fuulaa, ammas abaayaa guutuu qaamaatti uffachuu jechuudha. Hijaaba namni uffate sawaaba guddaa argata, kan dhiise

ammoo qixaaxa guddaatu isa
eeggata.kanarratti Rabbiin s.w.
akkana jedha.

چ گ گ س ط ن ط ڈ ڈ ؤ ؤ ہ ہ ہ ہ ہ ہ ہ ہ ہ ہ
ئے لک لک گ چ الأحزاب: ۵۹

"Ati yaa ergamaa kiyya jaartiiwwan
teetiin jedhi, dubbarran teetiinis,
dubartoota muslimaatiinis, sheedara
isaanii gad hagooggadhaa jedhiin.
Santu dhihoodha beekkaamuufi
miidhamuu dhabutti. Rabbiin
araaramaa tola oolaa tahee jira"
suuraa ahzaab ۴۷.

uffanni hijaabaa ulaagaalee asiigadii
kana guutachuu qaba.-

A-kan qaama isii hunda hagoogu
tahuu.

B-bal'aa qaamatti hin maxxanne
tahuu.

C- Furdaa keysaan qaamni
hinmulanne tahuu.

D-Kan uffata dubartii kaafiraa hin
fakkaanne tahuu.

E-Kan uffata dhiiraa hin fakkaanne
tahuu.

F-Kan shittoo hin dibamin tahuu.

G-Kan suuraa lubbu-qabeeyyii qabu
tahuu dhabuu.

90-Dubaartiin muslimaa mana isii
keysatti tottofattee miidhaguufii

faaya adda-adda morma harka
gurraafii quba isiitti uffachuu ni
dandeessi.kuni inumaa abbaa mana
isii biratti akkaan barbaachisaadha.

Shittoo,hinnaa, kuulii, fii kkf
godhattee bareeduu qabdi. Garuu
asirratti waanni dhoowwame nijira.

Sankeysaa warreen abaarame
kanneeni. =tan rifeensa isii kan
biroo itt guduunfitee dheereyfattuu
fii tan dheereysituuf. =nyaara ijaa
tan haaddatuu fii tan haadduuf.

=tan irgoo ilkee fi bakka birootis
tumattuu fii ta tumtuuf.

=tan ilkee kaarruu tolfattuu fii tan
tolchituuf. Kkf hundinuu
abaaramanii jiran. Dilii

gurguddoodha, irraa fagaachuu
barbaachisa.

**፩-Seera Bultii ijaaruu (Haadha
manaa) tahuu.**

፩፩-intalti heerumtee bultii jaarte
takka haqa jaarsaa Tan akkaa isa
jaalachuu, kabajuu, ajaja isaa
godhuu, yeroo inni isitti haajamee
yaame tole jettee dhaquu fii kkf.
guutuun dirqama. ፩፩-akkasuma
gurbaan fuudhuu haqa haadha mana
isaa guutuu qaba, sunis mahrii,
masruufa, mana jireenyaa, uffata,
jaalalaa, kabajaa fii kkf sirritti
guutuun dirqama isaati. ፩-Seera
Hiikkaa (Xalaaqa) fii iddaah.

፬-Rakkoo mul'attuu malee
akkanumatti hiikkaa gaafachuun
dhoowwaadh,diliidha.

፮-Dubartiin hiikamtee osoo ፱ffaa
hin heerumne iddaa lakkaawwachuu
(kophaa turuu) n dirqama-

kunis gosa dubartiitiin waldhaba. A
-taheydiin itti dhuftu yoo taate
hanga yeeroo sadi itti deddeebitutti.

B-tan joollummaaf yookaan
guddinaaf heydiin itti hindhufne yoo
taate baatii sadih, C -tan ulfa garaa
qabdu yoo taate hanga deysutti,
iddaa lakkaawwachuu.

፭-Seera Gadda (Azaa baachuu
gufufaa).

፩-nama du'e iyyanii booyaa faarsuun badii guddoo abarsatti nama geysitudha. irraa fagaachuutu barbaachisa. ፪-akkasuma yeroo namni du'e booyaa uf abaaruu, uffata (**mormoo**) dhoosuun, rifeensa mataa haaddachuun akka kuffaaraatti gurraacha uffachuun hundinuu dhowwaadha abaarsa rabbiitti nama geeysa. ፫-Dubartiin jaarsi irraa du'e iddaan isii (**yeroon osoo hin heerumne turtu**) baatii ፬ fii guyyaa ፪፬ taha. Ta ulfa garaa qabdu yootaate garuu hanguma deysutti, dheerattuu gabaabbattuu.

፬-dubartiin abbaan manaa irraa du'e yeroo iddaa kana keysatti

ihdaada gadduu (azaa baachuu,
gufufu) isii barbaachisa. Kana
jechuun tottofachuu waan akka
shattoo, hinnaa, kuulii fii kkf irraa
fagaachuudha. 9^l-yeroo gaddaa
kana manuma jirtu san keeysa turuu
qabdi. manarraa bahuun
dhowwaadha yoo rakkina jabaaf
taate malee.

፻፬-jaarsa isii malee du'a nama
biroorratti guyyaa sadi caalaa
gadduun dhoowwaadhaa. osoo ilmoo
yookaa abbaa isii taatellee.

፩ -Seera adda addaa.

፻፱-intalti takka fira isii (Rahima)
kan dhiiraatiin wajji malee karaa

amna deemuun dhowwaadha.
Rahima yommuu jennu nama isiin
irraa hin hijaabbanne jechuudha.
Jaarsa isiitiifi fira isii kan isii
fudhuun dhowwaadhaati jechuudha.

Isaanis kanneen kana:-

፩-jaarsa isii.

፪-Abbaa isii.

፫-Abbaa jaarsa isii.

፬-ilma isii.

፭-ilma jaarsa isii kan jaartii biro.

፮-obboleessa isii.

፯-ilma obboleessa isii.

᠒-adeera (abbeeraa, wasiila) isii.

᠒-eeysuma isii.

᠒-obboleysa harma tokko wajji
hodhan.

᠒-dubartiin takka nama dhiiraa ka
alagaa (ajnabiyyii) wajji kophaa
(khalwaa) bahuun dhowwaadha.

᠒-dhiiraa-dubartiin alagaa
gurguddoon walitti makamanii
walkeysa tattaa'uun bakka
takkattillee hin hayyamamu.

-أمهات المؤمنين

(زوجات الرسول صلى الله عليه وسلم)

Haadha Muimintootaa

(warren nabii keenya s.a.w.).

sena haawwan mu'mintootaa

(warreen nabii keenyaa s.a.w).

Warreen nabii keenyaa
heddummini isaanii ፩

isaanis Kunoo kanneeni ፩-Aayyoo
khadiijaa binti khuweylid.warra isaa
tahangafaati. isaa umrii wag፩፩ isi
wagggaa ፩፬ walfuudhan. ilmaan
isaa ፶n ibraahiim malee jiran isiitu
daye. yeroo dura nabiin ergamu
hedduu isa gargaarte. Ammas dura
nama isatti amaneeti, osoo isiin
jirtuu isii malee hin fuune. Sadarkaa
isiirraa jibriil nabii keenyan akkana

jedhe "salaamtaa rabirraafi narraa isirratti qara'i, mana jannataatiin isii gammachiisi". jedheen. Guyyaa ፩፬/፳/፳፻፲፱ffaa hijraa dura makkatti duute. hajuun bakka jedhamtutti awwaalamte. ፱-Aayyoo Sawdah zam'ah-ramadaanuuma wag፳፻፲፱ffaa hijraa dura, san keysa duá kadiijaa booda guyyaa muraasa tti fuudhe. Dirhama ፻፬፬፬ mahrii godheef. Duuti isii baatii shawwaal hj፻፶ tti.

፳-Aayyoo Aa'ishaa Abiibakri. Nabiyyummarraa waggaa፻፲፱tti dhalatte. irra jaalatamtuu warreen isaati, isii qofa dubra fuudhee. Isii umrii waggaa፳፻፲፱tti hijraa

dura waggaa 9tti fuudhe, garuu
hijraa booda jiá Γ ti isii umrii
waggaa^ℵ arusa seene. Duuti isii
guyyaa arbiáa ፩/፪/፫. Janaazaa isii
abuu hureyraa irratti salaachise
baqiiítti awwaalante

ሾ-Aayyoo Hafsa Umar ibnul
khaxxaab,

Ergamuu naniitiin dura waggaa 8tti
dhalatte.

Batii shaibaanaa hijraa booda
baatii፻Offatti nabiin isii fuudhe.
Duuti isii baatii sha'ibaanaa
waggaa፻8tti.

⌘-Aayyoo zeynzb kuzeymah-. 9-
Aayyoo hindi Binti umayyaa (**ummu
salamah**) nabiin isii kan fuudhe
፪፬/፩hjr. Duuti isii ፪፬/፶፱hjr. 9-
Aayyoo Zeynab binti Jahshii
(**ummul hakam**) fuuni isii ፪/፪፱/፩hjr,
duuti ፶፬hjr ,dubartoota isaa keysaa
tan dura duute isiidha .

Γ-Aayyoo juweyriyyaah binti haaris
,lola mureysi'iitti booji'amte. qooda
saabit ibnu qeysittaate. ziqaya
uqiyyaa ፫tti kitaabaa isii goonaan
nabiin irraa kafalee fuudhe. hijra
፶ffaa, isii umrii waggaa ፶፬, nabi
heerumte. duuti isii ፶/፩፶ hjr.

፫-Aayyoo Riihaana binti zeydi,
fuuni isii ፪/፩ hjraati. Hajji
dhaammannaa booda duute, baqii'itti
awwaalamte. Eega kadiijaati
warreen jiruu isaatiin duute isii qofa.

፬-Aayyoo-ummu habiibaa.
Najjashiitu mahrii dinara ፩፬፬ itti
godhe nabiin fuusise, ergeef, fuuni
isii ፪/፩ hjr. Duuti isii ፩፩ hjr.

፭-Aayyoo safiyyaa binti huyayyii
Booji'amtoota kheybarirraayi, nabiin
bilisoomsuu isiiti mahrii godheefii
fuudhe, yoggus umriin isii waggaa
፪. Duuti isii ፫/፩፬hjt. Baqii'itti
awwaalamte. ፮-Aayyoo maymuuna
binti alhaaris fuuni isii ፬፬/፩ hjr,

sarif bakka jedhamtutti duute ያህን.

ደብዳቤ Aayyoo maariya alqibxiyyah

Darsiin teenya Asirratti xumoramte.

galanni Rabbiif haa galuu.

Dhumarratti

Warra diin isaa baratee walbarsiisee

sirratti itti dalagee jaalala Rabbii

argatu nuufii isinis Rabbi nuhaa

godhu. ibaadaalee hunda Rabbi

nurraa haa qeebalu.

Yoo yadaa fi gaafii qabaattan

mobile -

ወይንም ያለውንም የሚገኝ ነገር yookaan email

shekhjemaal@yahoo.com irratti

yaada keessan nuuf kennaa.

galatoomaa wassalaamu aleykum
warahmatullaahi wabarakaatuhuu.

والحمد لله رب العالمين

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وآله وصحبه
أجمعين.